



Õiguskantsler

Teie 10.12.2025 nr

Meie 18.05.2026 nr 6-5/260044/2604203

Laste ja noorte huvitegevuse toetamine Saue vallas

Austatud avaldaja

Palusite õiguskantsleril hinnata, kas 1. augustil 2025 jõustunud Saue valla huvitegevuse toetamise kord on kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega. Vald küsib huviringides osalemise eest õppetasu, mille suurus sõltub sellest, kas lapse mõlemad vanemad on rahvastikuregistri järgi Saue valla elanikud. Kui ainult üks pere lapsevanem elab Saue vallas, tuleb perel maksta kõrgemat tasu, välja arvatud sel juhul, kui vanem kasvatab last üksinda. Soovisite veel teada, kas vald võib küsida üksikvanemlust tõendavaid andmeid ning kas huvitegevuse toetamise kord kehtestati piisava etteteatamisajaga.

Seadusega ei ole määratud, mis tingimustel peavad vallad ja linnad laste huvitegevust korraldama, seega võivad kohalikud omavalitsused need tingimused ise kehtestada. Nii võib vald otsustada ka seda, et huvikooli õppetasu soodustust saavad need pered, kus lapse ja tema mõlema vanema või üksikvanema elukoht on rahvastikuregistri andmetel Saue vallas. On arusaadav, et Teile võib tunduda ebaõiglane, kui kõigil teistel peredel tuleb maksta kaks korda kõrgemat õppetasu.

Leian, et Saue vallas tegutsevate erahuvikoolide õppetasu soodustuste tingimusi, mis on kehtestatud vallavolikogu 29.08.2024 määrusega nr 6 „[Saue valla laste ja noorte huvitegevuse toetamise kord erahuvikoolides ja eraspordiklubides](#)“, pole põhjust pidada põhiseadusega vastuolus olevaks.

Huvihariduse toetamine Saue vallas

1. Saue Vallavolikogu 29.08.2024 määruse nr 6 „[Saue valla laste ja noorte huvitegevuse toetamise kord erahuvikoolides ja eraspordiklubides](#)“ (edaspidi: määrus) § 3 lõike 1 kohaselt maksab Saue vald lapse eest huvikoolile huvitegevuse toetust ja baastoetust tingimusel, et nii lapse kui ka tema mõlema vanema või üksikvanema elukoht on toetuse väljamaksmise aasta 1. jaanuari seisuga rahvastikuregistri andmetel Saue vald.
2. Huvitegevuse toetust ei saa see huvikool, mida vald juba muul viisil oma eelarvest rahaliselt toetab (määruse § 3 lg-d 2–4). Valla selgituste kohaselt ei maksa vald Laagri Huvialakoolile määruses sätestatud huvitegevuse toetust, sest Laagri Huvialakooli pidaja on OÜ Laagri Haridus-

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

ja Spordikeskus, kelle tegevust rahastab Saue Vallavalitsus oma eelarvest ehk määrusekohase huvitoetuse maksmise välistab [määruse](#) § 3 lõige 4.

3. Laagri Huvialakool on Saue valla ettevõtte loodud erakool. [Erakooliseaduse](#) § 1 lg 2² sätestab, et kui erakooli üks asutaja või osanik on vald või linn, kohaldatakse erakooliseadust üksnes kooli asutamise, koolitusloa ja tegevuse lõpetamise kohta. Muus osas kohaldatakse sama liiki munitsipaalkooli suhtes kohaldatavat seadust. Munitsipaalhuvikoolide puhul on selleks seaduseks [huvikooli seadus](#) (HuviKS) (vt HuviKS § 1 lg 2).

Kooli [veebilehel](#) on kirjas, et alates 1. septembrist 2025 kehtib Laagri Huvialakoolis uus hinnakiri, mis näeb ette, et ringitasude soodustust saavad lapsed, kes elavad rahvastikuregistri andmetel Saue vallas. Soodustuse saamiseks peavad ka lapse mõlemad vanemad või üksikvanem olema Saue valla elanikuks registreeritud hiljemalt 1. jaanuaril 2025. Teised pered peavad maksma lapse ringis osalemise eest õppetasu täiel määral.

4. Saue Vallavalitsuse hallatavas [Saue Muusikakoolis](#) on kehtestatud samasugune õppetasu maksmise põhimõte nagu Laagri Huvialakoolis: tasu on soodsam, kui lapse rahvastikuregistrijärgne elukoht koos kahe vanema või üksikvanemaga asub Saue vallas (Saue Vallavalitsuse 22. novembri 2023. a [korraldus](#) nr 1075).

5. Seega võimaldab Saue vald laste ja noorte huvikoolides huviringi tasu maksmisel soodustust sel juhul, kui lapse mõlemad vanemad on rahvastikuregistri järgi Saue valla elanikud. Kui ainult üks lapse vanem elab Saue vallas, tuleb perel maksta kõrgemat huviringi tasu, v.a siis, kui vanem kasvatab last üksinda.

Huvihariduse kättesaadavaks tegemise kohustus

6. [Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) (PS) § 37 lõike 1 kohaselt on igal inimesel õigus haridusele. See õigus hõlmab ka huviharidust. Et teha haridus kättesaadavaks, peavad riik ja kohalikud omavalitsused ülal vajalikul arvul õppeasutusi (lg 2). Seaduse alusel võib avada ja pidada ka muid õppeasutusi, sealhulgas erakoole. Lapsevanematel on õigus valida nende koolide seast enda lapsele sobiv kool (lg 3).

7. Riik ei ole ette kirjutanud, kuidas peavad vallad ja linnad laste ja noorte huviharidust korraldama. Seega on kohalikel omavalitsustel õigus otsustada, mis huvialadel, millises vormis ja kui suures mahus nad lastele huviharidust pakuvad. Riik ei ole kehtestanud ka huvihariduse toetamise reegleid. Nii on jäetud kohalike omavalitsuste endi otsustada, mis huvialadega tegelemist ja kui suures ulatuses nad laste ja noorte õpinguid toetavad. Järelikult ei saa pered eeldada, et vald toetab tingimata nende laste valitud huvialasid ja teeb seda sellistel tingimustel, mis peredele kõige rohkem sobivad.

8. Munitsipaalhuvikoolides kehtestatud õppetasu on üks huvikooli finantsallikas. Seadus sätestab, et kohalike omavalitsuste ülesanne on ülal pidada enda omandis olevaid huvikoole ja et huvikool saab tulu muu hulgas huvikooli põhitegevusega seotud tasuliste teenuste osutamisest ja muudest vahenditest (kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ([KOKS](#)) § 6 lg 2; [HuviKS](#) § 21 lg 3).

Seega rahastatakse munitsipaalhuvikooli tegevust osaliselt õppetasust.

9. Kuigi vald peab pakkuma valla lastele võimalusi huvialadega tegelda, ei täpsusta seadus, kellelt ja kui suures ulatuses võib vald huviringides osalemise eest tasu küsida.

Elukohanõude põhiseaduspärasus

10. Kui kohalik omavalitsus kehtestab vabatahtlikult oma elanikele soodsama huvikooli õppetasu, võib ta ise otsustada, kellele ja mis tingimustel soodustusi võimaldatakse. Selleks annab kohalikule omavalitsusele õiguse PS § 154 lõige 1 (kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõigus). Sel juhul on omavalitsusel ka võrdse kohtlemise nõude järgimisel vabamad käed (PS § 12 lg 1).

11. Kohaliku omavalitsuse üks oluline tulullikas on tema elanike tulumaks (vt [tulumaksuseaduse](#) § 5 lg-d 1 ja 2). Inimeste makstud tulumaks laekub osaliselt kohaliku omavalitsuse eelarvesse ning sellest rahast on kohalikul omavalitsusel võimalik oma elanikele teenuseid osutada, sealhulgas lastele huvitegevust pakkuda. Kui inimene registreerib end omavalitsuse elanikuks pärast 1. jaanuari, siis tema tuludelt kohalikule omavalitsusele samal aastal tulumaksu ei laeku. Seega on iga vald ja linn huvitatud, et tema territooriumil elavad inimesed registreeriks end omavalitsuse elanikeks enne 1. jaanuari.

12. Kuna laste huvikooli õppetasu võetakse selle huvikooli tegevuse rahastamiseks ning õppetasu maksmine mõjutab selgelt perede eelarvet, siis on küsimus, kas Saue vald võib pakkuda soodustusi neile peredele, kelle mõlemad lapsevanemad või üksikvanem on rahvastikuregistri andmetel 1. jaanuari seisuga Saue valla elanikud.

13. Riigikohus on leidnud, et perede toetamisel tuleb võrreldavateks gruppideks lugeda ühelt poolt pered, kus laps ja tema mõlemad vanemad või üksikvanem on registreeritud omavalitsuse elanikeks, ning teiselt poolt pered, kus ainult üks vanem on omavalitsuse elanik. Erinevus nende gruppide vahel seisneb selles, kui tihedalt on need pered seotud kohaliku omavalitsusega. Kui last kasvatavad mõlemad vanemad on registreerinud end valla elanikuks, siis on pere side omavalitsusega tugevam ning kohustused ja hüved on paremini tasakaalus. Kui aga pere mõlemast vanemast üks on registreeritud mõne teise omavalitsuse elanikuks, peetakse pere sidet omavalitsusega nõrgemaks. Niisugune olukord õigustab mõlema grupi erinevat kohtlemist (vt Riigikohtu 08.03.2011 otsus asjas nr [3-4-1-11-10](#), p 45 jj).

14. Võib öelda, et Saue Vallavolikogu määruse § 3 lõige 1 kehtestati selleks, et hoida või suurendada kohaliku omavalitsuse elanike arvu.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et määrusega kehtestatud kahe vanema või üksikvanema elukoha registreerimise nõue Saue vallas on põhiseaduspärane, sest selle sättega soovib vald pakkuda soodsamaid huvitegevuse tingimusi neile peredele, kes panustavad kohaliku omavalitsuse eelarvesse tõenäoliselt rohkem kui teised pered. Erinev kohtlemine on põhjendatud, kuna mõlema vanema või üksikvanema vallaelanikuks registreerimisega on loodud pere ja omavalitsuse vahel tugevam side. Lisaks suurendab see omavalitsuse maksutulu laekumist võrreldes nende peredega, kus üks lapsevanem või üksikvanem on registreeritud mõne teise omavalitsuse elanikuks.

Üksikvanemaks olemise tõendamine

15. Soodsamat huviringi tasu on võimalik maksta ka Saue vallas elaval üksikvanemal, kes tõendab, et ta kasvatab last üksinda (määruse § 3 lg 1 ja § 2 p 6).

Määruse kohaselt loetakse üksikvanemaks last üksi kasvatavat vanemat, kelle staatust tõendab kas riigi makstava üksikvanema toetuse saamise õigus, teise vanema surm või muud vallale esitatud asjakohased andmed ja dokumendid ([määruse](#) § 2 p 6).

16. Riik maksab [perehüvitiste seaduse](#) alusel üksikvanema lapse toetust lapsele, kelle sünniaktis või rahvastikuregistrisse kantud perekonnaseisuandmetes puuduvad andmed isa või teise vanema kohta või kelle vanem on seadusega kehtestatud korras tunnustatud tagaotsitavaks (§ 19 lg 1).

17. Vald tõlgendab huviringide õppetasu soodustust pakkudes üksikvanema mõistet avaramalt, kui seda teda teeb riik perehüvitiste seaduse alusel üksikvanema lapse toetust makstes. Kui riik lähtub üksikvanema lapse toetuse maksmisel riigile kättesaadavatest andmetest (registris puuduvad kanded ühe vanema kohta või üks vanem on tagaotsitav), siis vald on valmis üksikvanemana käsitama ka vanemat, kes tõendab dokumentidega, et kasvatab last tegelikult üksi, kuigi lapsel on teine vanem olemas.

18. Saue valla [veebilehel](#) on teave, et vanem võib vajaduse korral esitada üksikvanema taotluse ARNO süsteemis oma lapse andmete juures. Üksikvanema taotluse esitamine on vajalik, kui vanem kasvatab last üksinda, kuid rahvastikuregister seda ei kajasta. Selleks peab vanem kinnitama, et kasvatab last üksinda, ja esitama Saue Vallavalitsusele selle tõendamiseks vastavad andmed ja dokumendid (abielu lahutust tõendav dokument, määratud elatisraha, hooldusõigus jne). Vald selgitab veebilehel, et kui vald vanema taotluse rahuldab, on perel võimalik saada huvikooli toetust samas määras, nagu vald toetab peresid, kus mõlemad vanemad ja laps on nõutud kuupäevaks registreeritud Saue valla elanikeks.

19. Eraelu puutumatus võib piirata, kui selleks on seaduslik alus ja piirang pole ülemäärane (vt Riigikohtu 22.06.2023 otsus asjas nr [5-23-6](#), p-d 63 ja 74). Riigikogu on ette näinud, et kohaliku omavalitsuse volikogul on õigus kehtestada valla või linna antavate toetuste ja rahastatavate teenuste osutamise kord (vt [KOKS](#) § 22 lg 1 p 5).

20. Asjakohased tõendid ja dokumendid peavad võimaldama vallal aru saada, et pere majandusliku olukorra eest vastutab vaid üks vanem, kes kannab lapsega (lastega) seotud kulud, sealhulgas laste huviringi kulud.

21. Ükski seadus ei kohusta eeldama, et last kasvatab üksinda tingimata see lapsevanem, kelle elukoht on registreeritud lapsega samale aadressile. Nagu olete oma avalduses selgitanud, elavad tänapäeval paljud lapsevanemad eraldi ehk eri aadressidel. Ka lapsest eraldi elaval vanemal tuleb üldjuhul osaleda lapse kasvatamises ja kanda lapse kasvatamisega seotud kulud (vt [perekonnaseaduse](#) §-d 116 ja 117, § 100 lg 2). Sellest, et lapsevanemad elavad eri aadressidel, ei saa tingimata järeldada, et last kasvatab ja temaga seotud kulud kannab vaid üks vanem. Kui lapsel on kaks vanemat, kes ei ela rahvastikuregistri andmete järgi ühes kohalikus omavalitsuses, siis võib see olla vaid üks tõend teiste hulgas, millega tõendada seda, et vanem kasvatab last üksinda.

Seega on vallal mõistlik sätestada soodustuse saamiseks tingimus, et Saue vallas elav vanem, kes kasvatab last tegelikult üksinda, peab selle tõendamiseks esitama vallale tõendid ja dokumendid, mida vald muul moel ei saaks (nt kohtulahendi elatise või hooldusõiguse kohta, vanemate kokkuleppe vms).

22. Loomulikult ei pea vanem üksikvanemaks olemist tõendavaid eraelulisi andmeid vallale esitama. Tema laps saab huviringis osaleda sellest hoolimata, kuid sel juhul tuleb perel maksta huviringi eest tasu täiel määral.

23. Vallavalitsus peab tingimata kehtestama eraelu puudutavatele andmetele juurdepääsupiirangud ehk määrama esitatud dokumendid ja tõendid asutusesiseseks kasutamiseks ([avaliku teabe seaduse](#) § 35 lg 1 p 12).

Määruse jõustumine piisava etteteatamisajaga

24. Vanemate elukoha registreerimise nõude jõustumisest etteteatamise aega võib pidada piisavaks.

25. Saue Vallavolikogu võttis määruse vastu 29. augustil 2024 ja see avaldati Riigi Teatajas 6. septembril 2024. Vallavolikogu määrus jõustub kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist, kui määruuses ei ole sätestatud hilisemat tähtaega ([KOKS § 23 lg 1](#)).

26. Määrus jõustus 1. jaanuaril 2025 ja 11. jaanuaril 2025 jõustus [määruse muudatus](#), millega lükati muu hulgas määruse § 3 lõike 1 (lapse ja tema mõlema vanema elukoha registrisse kandmise nõue) rakendamist edasi kuni 1. augustini 2025.

27. Seega lisas volikogu mõlema vanema elukoha registrisse kandmise nõude määruusesse ligi neli kuud enne selle esmast jõustumist ja ligi 11 kuud enne selle rakendamist. Seda aega võib Riigikohtu seisukohtade põhjal pidada piisavaks etteteatamise ajaks (vt nt Riigikohtu 02.12.2004 otsus asjas nr [3-4-1-20-04](#), p 14). Peredel, kelle vanemad olid registreeritud mõne teise kohaliku omavalitsuse elanikeks, oli seega piisavalt aega registreerida end soovi korral Saue valla elanikeks.

Saue valla huvikoolide hinnakirja erisused

28. Saue Vallavolikogu 29.08.2024 määrust nr 6 „[Saue valla laste ja noorte huvitegevuse toetamise kord erahuvikoolides ja eraspordiklubides](#)“ ei kohaldata Laagri Huvialakoolis ega Saue Muusikakoolis õppivatele lastele. Sestap tuleb välja selgitada, kas vald võib neis koolides õppivate laste vanematelt tasu küsides lähtuda rahvastikuregistri andmetest: kas laps ja tema vanemad on Saue valla elanikud või mitte.

29. Riigikogu ei ole reguleerinud huviringi tasude kehtestamist. Seetõttu saab vald kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõigusele toetudes otsustada, kellele teha huviringi tasude maksmisel soodustusi. Järelikult on vallal õigus kehtestada, et huvikooli õppetasu soodustust saavad need pered, kus laps ja tema mõlemad vanemad või üksikvanem elavad rahvastikuregistri andmete kohaselt Saue vallas.

Kui tunnete, et Teil on huviringi õppetasu maksmisega raskusi, võite oma murest teada anda vallavalitsusele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Saue Vallavolikogu, Saue Vallavalitsus, Laagri Huvialakool (avaldaja andmeteta)

Marje Kask 693 8427; Marje.Kask@oiguskantsler.ee
Kärt Muller 693 8418; Kart.Muller@oiguskantsler.ee